

MINÚCIES ESSENCIALS

En una nació constituïda, que viu una vida políticament normal, pot ésser admesa la ficció que tothom és patriota mentre no es demostrï el contrari. En una nació com Catalunya que es troba en període preconstituent, no cal admetre ficció de cap mena. En qualsevol moment, amb un rapidíssim examen, podem comprendre si una persona és o no un català patriota.

A vegades no caldrà ni que veiem la persona perquè en tindrem prou i de sobres amb trucar a la seva porta. Una placa, per exemple, escrita en espanyol ja diu que l'home que volem classificar no és un veritable patriota. Suposem que no hi ha placa; la porta s'obra i som introduïts al seu despatx. Què volem més? D'instint, els ulls se'ns en van a la llibreria. Quants de llibres catalans? Quins llibres catalans? En contestar-nos aquestes preguntes trobem una dada excel·lent per mesurar la catalanitat del nostre subjecte.

Suposem que en lloc d'ésser introduïts al despatx, som introduïts a una saleta on no hi ha sinó diaris i revistes. La qualitat d'aquests papers ens dirà més que una llarga conversa. Un senyor subscriptor exclusiu de la "Vanguardia" i del "Nuevo Mundo" no serà mai un patriota perfecte ni tan sols un català acceptable.

***

Ara no anem a un domicili privat. Entrem en una oficina comercial. Una ullada a l'almanac: és en la nostra llengua o en l'idioma d'altri? Una ullada als llibres: són portats en català o en espanyol? Una altra ullada als rètols... Ens caldrà res més? El comerç pot tenir ara com ara exigències especials que obliguin a transigir amb un bilingüisme oportunista. És possible que si en un mateix dia totes les nostres fàbriques i els magatzems aviaven llur correspondència en català produïssin fora de Catalunya una reacció perillosa. Però sense arribar a aquest noble puritanisme permès als anglesos, n'hi ha de coses a fer que no es fan! La immensa majoria de comerciants escriuen en espanyol a llurs corresponents catalans, usen dins de la nostra terra etiquetes i impresos exòtics, anuncien de la mateixa manera que a

Cuenca o a Valladolid. És molt possible que al costat d'aquestes claudicacions molts d'ells es mostrin generosos amb els partits polítics de Catalunya i àdhuc amb les institucions de desinteressada propaganda. Llur magnanimitat ha d'ésser agraïda; però ho fora doblement si anava acompanyada d'altres fets que certifiessin una plena i harmònica personalitat nacionalista.

Gran cosa és que les caixes de les organitzacions patriòtiques siguin generosament nodrides; ja fóra molt que tothom qui pogués acudir a vessar-hi el sobrant de la seva arca; tanmateix l'eficàcia de l'exemple no pot ésser superada ni compensada per cap mena de munificència.

***

Continuem les suposicions. Entreu a un banc; esteneu una factura per fer un ingrés en el comte corrent. Una inèrcia gens patriòtica us inclina a entendre-la en espanyol. Tanmateix ningú no us obliga. Podeu escriure-la en català. Feu la prova. Nosaltres la fem sempre que s'escau sense que mai hagim topat amb cap dificultat. Sovint a l'altra banda del taulell, havem cregut veure un somris gairebé imperceptible de satisfacció.

***

Com digué En Bofill en el seu parlament de la Mancomunitat, no tenim vocació d'energúmens. Si una persona que no entén la nostra llengua s'adreça a nosaltres bonament, naturalment, en la seva, serà de llei que ens esforcem per comprendre-la i per fer-nos comprendre. Però cap llei moral no ens pot obligar a una postposició sistemàtica del nostre idioma en benefici de l'idioma d'altri.

Un català, a Catalunya, té el deure i el dret de dirigir-se a tothom en català.

Proclamat aquest principi, fem un petit examen de consciència. No us avergonyeix el nombre dels vostres mancaments? Abunden els catalans que manllevem la llengua espanyola així que la senten parlar a llur entorn; n'hi ha que parlen en espanyol a gent que fa anys que s'està a Catalunya i que, per tant, comprèn perfectament el català.

Hi ha persones que creient-se orgulloses i professant idees aristocràtiques deixen llur idioma per adreçar-se a una minyona aragonesa que al te-

rrat o al cel-obert o al carrer demostra que comprèn el català a meravella. I aquestes persones, a desgrat de llur orgull i de llur aristocratism, fan el mateix amb el cobrador del tramvia, el guarda urbà de la cantonada i l'aprenent de l'adroguer.

No cal cap orgull, n'hi ha prou amb un bri de vera dignitat, per mantenir els drets de la llengua pròpia.

COMENTARIS

La restauració

Anàrem a Ripoll. Als molts gaudis del nostre esperit amb la sembra de la llevor catalanesca, se n'hi afegí un de magnífic: la contemplació del Monestir resplendent. I no fou encara una delectança purament contemplativa: fou un goig espiritualment emotiu.

Tota cosa material que ens deixi endevinar la flama creadora de l'art a través de l'obra, ens ha de produir una emoció. No és ja l'esguard que s'enlluerna: és l'ànima que vibra.

I dessota les arcades del claustre ripollenc i entre mig de les línies entortolligades dels capitells i dintre de les naus de l'església i davant de la portalada magnífica, hom veu aquesta flama creadora. I endinsant-nos encara més en el propi esperit, pressentim com aquesta flama fou encesa per un vent avasallador qui en féu eixir la primera guspira. Era la Pàtria tot just nascuda que necessitava un temple per a la seva consagració. L'art i la nació catalana crearen el Monestir de Ripoll, gentilment agermanats.

Per això si un vulgar ciutadà rep, en contemplar-lo, una impressió només admirativa, i un esperit selecte en sap copsar les bel·leses arquitectòniques, un català conscient sentirà com el cor se li commou i li bategarà el pit al ritme de les palpitations primeres d'aquella nació que fundà En Jofre.

Si Catalunya no ha perdut l'ànima, és perquè el Monestir de Ripoll ens l'ha servada curosament a través dels temps, a la vegada que els seus sarcòfegs servaven les despulles dels grans catalans qui moriren.

Passats els primers moments d'admiració entusiasta i d'emoció remembradora, se'ns presenta més clara al nostre esguard la serenitat austera del